

FUND & FORSKNING¹

Djedefras pyramide i Abu Roash

Udgravninger af pyramiden i Abu Roash tilhørende Djedefra (3. hersker i 4. dynasti) i 1900-1902 af IFAO (det franske arkæologiske institut i Cairo) under ledelse af Chassinat har afsløret kultiske installationer, en bådgrav samt mange statuefragmenter. De smadrede statuer, pyramidens sølle stand og Djedefras korte regeringstid (7-8 år) gav Chassinat ideen om *damnatio memoriae* mod Djedefra. Pyramidekomplekset har imidlertid fungeret som stenbrud fra romersk til moderne tid; og senere undersøgelser (Geneve Universitet/IFAO siden 1995) viser, at fragmenterne af de ituslåede statuer befinder sig i lag fra romersk tid (2. årh. e. Kr.). Teorier om kup og den umiddelbare eftertids hævn holder således ikke. Pyramidens dimensioner har stort set været som Mykerinos' pyramide: 106,2 x 106,2 m og 66 m høj – det giver en hældning på 51°57'. I den nord-sydgående (nu?) åbne passage ned til gravkammeret, der pga. nedfald ikke har været ryddet før, fandt man graffiti med kongens navn og første regeringsår: anlægget er altså begyndt umiddelbart efter dennes tronbestigelse. Selve gravkammeret var totalt plyndret og ødelagt, men der er nok arkitektonisk materiale bevaret til en teoretisk rekonstruktion.

Undersøgelser på øst- og sydsiden af pyramiden gav resultat i form af fem uafhængige konstruktioner i forbindelse m. dødetemplet: mod NØ værksteder – formentlig

bageri og bryggers – og beboelse; syd herfor på vestsiden af en gårdsplads var der et kapel for afdødes slægt; syd herfor igen en bådgrav; vest for bådgraven kongens dødekapel, hvor man fandt en lerbeforsøgling, der bl.a. nævner pyramidens navn: "Djedefras Firmament"; og endelig mod SØ en satellitpyramide.*

Udgraverne konkluderer, at Djedefras pyramidekompleks i sin helhed ikke blev efterladt ufærdigt og i utide.

Michel Valloggia, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 10-12.

*Om satellitpyramiden se Siden sidst, *Papyrus* 2002/2 (m. www-henvisninger)

"Pyramidegraven tilhørende kongen af Ægypten Nub-Kheper-Ra, søn af Ra, Intef"

Under udgravning af pyramidegraven for Nub-Kheper-Ra Intef (17. dyn. ca. 1580 f. Kr.) i Dra' Abu el-Naga' i Vest-Theben (fundet 2001 af det tyske arkæologiske institut) opdagede man under pyramiden en gravskakt der daterer sig til 13. dyn. Intef har klart valgt denne placering for at skabe en direkte – fiktiv, ideologisk eller virkelig familær – linie tilbage til Mellemste Rige; et ikke ualmindeligt træk for perioden lige inden Hyksos-herskernes fald.

Internationale Archaeologie, *Antike Welt* 6/36 (2003) 590.

Nub-Kheper-Ras grav er den tredje grav, der bliver undersøgt i Papyrus Abbott: "Pyramidegraven tilhørende kong Nub-Kheper-Ra, Søn af Ra, Intef: den blev fundet idet den var ved at blive gennemboet ved tyvenes hånd, idet de havde lavet et 2 1/2 alen udboring i dens nordside fra den ydre forhal

fra klippegraven tilhørende den øverste offerbærer fra Amons tempel, Iury – som er død. Den var intakt. Tyvene havde ikke været i stand til at nå den." (*AL*, De Store Gravværker; ej publ.)

Kongernes Dal – KV 5

Kent Weeks og hans hold fra AUC har fundet endnu en korridor, der dykker dybt ned mod øst fra det NØ hjørne i kammer 20. Korridoren er mindst 10 m lang og med sidekamre. Yderligere fandt man flere sidekamre til kammer 20. I selve kammer 20 har man fundet indskrifter, der måske er fra Dødebogens kapitel 125, og som idelig gentager Ramses II's navn; dertil fine, malede relieffer af Ramses II m.fl.

Digging Diary, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 31.

Ramses VI's sarkofag

Edward Brock fra Theban Mapping Project har ud af talrige små stykker af sort sten fundet i og omkring graven sammenstykket den nederste del af sarkofagen og sat den op i den højre del af gravkammeret (hvor den beklageligvis skjuler en del af den storslåede vægudsmykning). Låget er anbragt i nichen i bagvæggen. Dets maske, der befinder

¹ Når *KMT* og *Kmt* optræder side om side i denne klumme skyldes det, at tidsskriftet har skiftet hoved fra 14/4 til 15/1.

sig i British Museum, er erstattet af en afstøbning i latex. Kisten var oprindelig bemalet med blåt, rødt, sort og gult. Den var nedsat i en firkantet sarkofag, hvoraf af to store stykker endnu ligger på gulvet. Mumien, der sammen med andre kongelige mumier blev genbegravet i Amenophis II's grav, kan nu ses i Cairomuseet.

LM fra foredrag af E. Brock i Luxor 21.2.04 samt selvsyn.

Ahmoose i Abydos

I 1993 indledtes nye undersøgelser af udgravninger fra 1899-1902 i Abydos, hvor A. Mace og C. Currelly i ørkenranden fandt en stenbeklædt pyramide med tilhørende tempel for kong Ahmoose samt resterne af et terrassetempel 1 km inde i landet for foden af en klippe-skrænt. Formentlig var disse to anlæg forbundet med en processionsvej, eftersom Ahmoses helligbåd i mere to århundreder blev æret som et vigtigt lokalt orakel. Desuden giver præstegrave og bebyggelse fra Nye Rige bevis for at kulten for Ahmoose var aktiv længe efter hans død. Undersøgelserne i 1993 fokuserede på dette tempel og gav tusindvis af fragmenter der bl.a. viser et slag mod en asiatisk hær (se EA 4 (...) 3-6) med langbuer, heste og stridsvogne (de tidligst kendte) samt kgl. skibe. Dette er den eneste kendte gengivelse af Ahmoses nedkæmpelse af Hyksos. SØ for templet stødte man overraskende på et lille indelukke af lersten stemplet med Ahmoses og hans dronning Ahmoose-Nefertaris navne og titler (Tempel A). I 2002 fortsattes udgravningerne, og man fandt yderligere to bygninger: Ø for Tempel A lå en lille bygning (Tempel B) hvis lersten var stemplet med Ahmoses navne og titler, og Ø for pyramidetempellet en anden og større bygning (Tempel C) stemplet med Ahmoose-Nefertaris navne og

titler. Dette tempel var formodentlig viet kulten for hende.

Udstrækningen af disse to bygninger blev fastslået v.h.a. magnetometriske målinger. Ligeledes fik man med denne teknik svaret på et spørgsmål der opstod allerede under de første udgravninger i begyndelsen af 1900-tallet. Dengang fandt C. Currelly, midtvejs mellem Ahmoses pyramide og terrassetemplet, fundamenterne til en stor lerstenskonstruktion samt en velbevaret kongelig stele (nu i Cairo Mus.). Herpå erklærer Ahmoose at han ønsker at ære sin bedstemor, Tetisher, med en pyramide (*mr*) og et indelukke enclosure (*hwt*). Sidstnævnte kunne man bare ikke finde dengang. Men med moderne teknik åbenbares en omgivende mur (68,5 x 86,5m) med små konstruktioner i tre hjørner. Gåden var løst. Stephen Harvey, New evidence at Abydos for Ahmoose's funerary cult, EA 24 (2004) 3-6.

Amenhotep III blev til Tuthmosis IV

Et hold fra Waseda Univ. Japan har arbejdet med at konservere Amenhotep III's grav (WV22). De har bl.a. rensat et billede af kongens ka nær indgangen til gravkammeret. Da Horusnavnet ved kongens hoved var blevet befriet for de lag af flagermuse-møg, der dækkede det, viste det sig at være Tuthmosis IV's Horusnavn! – altså hans fars. Nile Currents, KMT 14/1 (2004) 9.

Deir el Bahari – oppefra

På en afsats/et fremspring 100 m over Tuthmosis III's tempel i Deir el Bahari har den polsk-ægyptiske *Cliff Mission* (under Andrzej Niwinski) fundet spor af et enormt anlægsarbejde: dele af klippeskrænten er blevet omdannet til en kæmpemæssig platform. Formålet synes uklart. Digging Diary, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 31.

Akhenaton i Karnak

Ved anlæggelse af dræning rundt om Karnak-området (*Secondary Cities Waste Water Project* – USAID) er dele af fundamentene af Akhenatons Gem-Pa-Aten blevet afdækket, inkl. mange *talatât*-fragmenter; dertil bl.a. dele af kolossalstatuer af granit og sandsten af Akhenaton, et offerbord og en grannitsfinx indskrevet med et af Atons navne. Ved brug af pumper har man desuden midlertidigt sænket vandniveauet så meget, at man har kunnet nå ned til lag fra Anden Mellemtid og sent Mellemste Rige. Notes and News, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 13.

Abydos – Umm el-Qaab

Det tyske arkæologiske institut genudgraver pt. gravpladsen for 2. dynastis konger i Abydos – Umm el-Qaab; bl.a. Peribsens grav, der viser sig at være temmelig hastigt opført. Da man gennemgik udgravningsdyngerne, der åbenbart indeholdt mange spændende sager, fandt man skår af vinkrukker med Ahas og Djers navne. To forseglede krukker fra sentiden viste sig at indeholde ca. 6,5 kg lapis lazuli-stykker til indlæg, ca. 550 g sammenfoldet guldfolie, turkis – ligeledes stykker til indlæg, en Thothamulet og en lille Osiris-figur. Internationale Archaeologie, *Antike Welt* 6/36 (2003) 590. Digging Diary, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 30.

Prædynastisk beboelse i Maadi

I Maadi har det tyske arkæologiske institut afsluttet undersøgelserne af nogle prædynastiske hulebeboelser fra tidl. 4. årt. f. Kr. Disse beboelser og fund derfra viser tæt forbindelse med tilsvarende beboelser fra *kalkolithikum* (kobberstenalder, 4. årt. – 1 halvdel af 3. årt. f. Kr.) i Bersheeva i det sydlige Palæstina. Internationale Archaeologie, *Antike Welt* 6/36 (2003) 589.

Nyt fra Hierakonpolis

Elefant nr. II

På den forhistoriske gravplads (HK6) for eliten i Hierakonpolis/Kom el-Ahmar har et hold fra British Museum og University of Arkansas fundet en voksen hanelefant (10-11 år) i sin egen veludstyrede grav med gravgoods af høj kvalitet (keramik, kosmetik (okker og malakit), paletter, smykker – inkl. et armbånd af elfenben!), der er dateret til Naqada IIB (3300-3150 f. Kr.). Dertil kommer, at elefanten var fuldstændig indhyllet i linned. Også meget af elefantens hud er bevaret. Graven er omtrent oval og måler ca. 3x4 m. I hjørnerne fandt man stolpehuller, hvoraf to stadig indeholdt rester af akaciestolper på over 50 cm i diameter, måske beregnet til at fastholde dyret ved en ofring. Forbindelsen til den store Grav 23, der var indhegnet af en stor rektangulær træ-palisade, som i sig selv er den tidligste endnu erkendte oven-på-jorden begravelses-arkitektur vi har, antyder, at elefanten kan have fungeret som denne tidlige herskers dyre-aspekt.

Det er den anden elefant, der er fundet her (se *Nekhen News* 10 for den første).

Digging Diary, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 32.

Renée Friedman, Excavating an Elephant, *Nekhen News* 15 (2003) 9-10.

Wim van Neer & Veerle Linseele, A Second Elephant at HK6, *Nekhen News* 15 (2003) 11-12.

Dagens ret I – Kæmpe-aborre

I tempelområdet i Hierakonpolis (HK29A) har man undersøgt materialet fra en kvadrat på 5x5m i en dybde af 40cm og fundet ca. 25.000 dyreknogler af hvilke omkring 10% er blevet identificeret. Det drejer sig kort sagt om en (tempel) køkkenmødding. Ægypterens diæt bestod i høj grad bl.a af fisk.

En af de fisk de har spist, og hvis knogler man fandt, har været en jættestor aborre, Nil-aborren (*lates nilotica*), der at dømme efter knogleresterne i HK29A kunne blive over 1,5 m lang. Og her skulle man ud på dybt vand for at fange dem.

På andre præ-dynastiske sites har man kun af og til fundet rester af eksemplarer på lidt over 1 m. (i dag fanger man dyr på "kun" 50-60 cm.).

Nekhen News 15 (2003) 6-7.

Sundheds- og dødeligheds-statistik fra Hierakonpolis (HK43)

– Arbejderklassen

- 135 individer: Heraf 108 voksne: 42 kvinder, 26 mænd, 40 ubestemmelige. Forskellen på antallet af kvinder og mænd må opvejes af den store ubestemmelige gruppe.

- Børn under 5 år udgør 6,7% af populationen – hvor man ellers ville vente 20-40%. Det betyder at kun en lille del af de døde småbørn blev begravet her. (Man kender til begravelser af småbørn under gulvet i huset. AL)

- Der er temmelig mange af alderen 20-35 år – det giver en lav gennemsnitsalder, idet kun 5,2% levede længere end 50 år – hvoraf de fleste er kvinder (i det omfang kønnet kan bestemmes).

- Anæmi – blodmangel – er ikke ualmindelig i oldtidens populationer. Det kan være arveligt, eller skyldes en jernfattig, hvedebaseret diæt, parasitter og infektioner. Der er i materialet 35 tilfælde af anæmi. 20% er børn under 15 år; 40 % er voksne 20-35 år. Denne fordeling antyder, at årsagen ikke er arvelig, men skyldes kost, parasitter og sygdomme: en lidt for dårlig kost men ikke alt for mange parasitter.

- Muskelbefæstningerne i materialet er generelt veludviklede – som forventet hos folk der arbejder legemligt hårdt, og som derfor udvikler slidgigt. Observeret lettere slid-

gigt: skulder 22%, albuer 18%, håndled 11%, hofter 15%, knæ 26%, ankler 14%. I ryggen er det lænden og i mindre grad nakken. De har arbejde hårdt – men ikke så hårdt endda.

- Konstaterede frakturer: 8 frakturer i hænderne, 2 helede brækkede underarme, 4 tilfælde af brækkede ribben og 1 forvredet hofte. Jerry Rose, *Nekhen News* 15 (2003) 25.

Tuna el-Gebel

Cairo Universitet/München Universitet (under Dieter Kessler og Abdel Halim Nur el-Din) har ryddet beboelsesområdet øst for baviantemplet. Området var i tidlig ptolemæisk tid domineret af fødevareproduktion og oplagsrum til samme (hvælvede magasinrum og ovne). Adgangen til den centrale administrationsbygning var via en monumental trappe. Området var i brug under hele den ptolemæiske periode. Efter en afbrydelse genoptog romerne i 1. og 2. årh. fødevareproduktion her. Området blev siden dækket af sand og brugt som gravplads – denne gang for mennesker i 4. og 5. årh. e. Kr. Digging Diary, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 34.

Dagens Ret II – "Kandiserede kakerlakgummer"

Ved udgravninger i den vestlige ørken i en kontekst dateret til Kheops og Djedefra har arkæologer fra Köln Universitet bl.a fundet bevis for, hvad man også spiste dengang: I et ildsted og sammen med velbevarede, forkullede planterester fandt de en mængde dele af græshopper og hele eksemplarer, der tydeligvis er blevet tilberedt og ristet her. En af græshopperne er C14-dateret til ca. 2610 f. Kr. (med en usikkerhed til begge sider). Velkomme!

Egyptian Archaeology, 23 (2003) 28.

Fra den vestlige til den østlige ørken

Et fransk udgravningshold under ledelse af Helène Cuvigny har afsluttet udgravningerne af det romerske stenbrud i Umm Balad. Det viser sig, at stenbruddet ikke er påbegyndt under Antoninus Pius (138-161 e. Kr.), som først antaget, men under Domitian (81-96 e. Kr.). Mere interessant er det nok, at man fandt en mængde breve (på ostraka) stilet til arkitekten Hieronimos, som man allerede kender fra ostraka fundet i Mons Claudianus (udgravet af bl.a. Adam Bülow-Jacobsen og Helène Cuvigny). *Digging Diary, Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 30.

Så til søs

Under sit epigrafiske arbejde i Deir el-Bersheh har Harco Willems (en gammel bekendt – han har undervist flere semestre ved CNI) bl.a. fundet et anseligt antal graffiti fra Nectanebo I's tid. Blandt disse var en tegning af 40 – fortrinsvis græske – skibe. Man er stadig i færd med at undersøge og tolke tegningen. *Kmt* 15/1 (2004) 10.

“Før” (marts 2003) og “efter” (februar 2004). (Foto LM.)

Tut's næse fundet

Man har for nylig i Karnak fundet næsetippen til en kolossalstatue af Amon med Tutankhamons ansigts-træk. Næsetippen er nu sat på plads i det royal-guddommelige ansigt. Dennis Forbes, *Egypt Update – what was new in 2003*, *Kmt* 15/1 (2004) 27-28.

Nefertiti – igen igen – eller ... ??

Aidan Dodson, University of Boston (UK), mener at “Trioen fra KV 35” er medlemmer af Amenhotep II's familie, nemlig hans søster Webensenu (Young Lady) og en af hans hustruer (Elder Lady). Desuden synes Young Boy – den tredje i “Trioen fra KV 35” – at være flyttet fra rum D, hvor man fandt en af hans tæer. *KMT* 14/4 (2004-04) 4-5 (Readers' Forum).

Men alting sker dog i Alexandria...

Byggestop i ptolemæiske bydele Antikvitetsstjenesten i Nedreægypten under M. Abdel Maqoud og J.-Y. Empereur har sammen med guvernøren i Alexandria med (delvis) held gennemtvunget lov nr. 1983, der skal forhindre nybyggeri på områder med oldtidslevn. Således er udbygningen af cornichen standset. Den ville have ødelagt den kongelige ptolemæiske bydel. Ligeledes er det lykkedes at forhindre byggeri i Mustafa Kamel-kvarteret, hvorved andre ptolemæiske oldtidslevn er reddet – såvel som levn fra Anden Verdenskrig. *Nile Currents*, *Kmt* 15/1 (2004) 7.

Sunkne paladser?

Et russisk hold (under Galina A. Belova) har i det undersøiske område mellem Anfushy-bugten og el-Agamy bl.a. fundet tre skibsvrag samt hvad der sandsynligvis er sunkne bydele fra antikkens Alexandria. *Digging Diary, Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 33.

Drukne guder

En australsk vinproducent har opkaldt en af sine vine efter guden Amon-Ra. Det drejer sig om en ufiltreret rødvin på shiraz-druer, som efter sigende er blevet en kultvin. Årgang 2000 koster den

runde sum af 299,95 kr. Ben Glaetzers vine forhandles af Philipson Wine fra 1. juni i år. LM fra *Vinbladet*, april-maj 2004, nr. 2, 36-7 og forsiden.

Drukne konger

En spansk kemiker, Maria Rosa Guash-Jane, har fået tilladelse til at fjerne hele to milligram indtørret vin fra en af krukkerne fra Tutankhamons grav for at underkaste det en analyse. Hun påviste farvestoffet malvidinglucosid. Et heraf fraspaltet molekyle viste sig at være syringssyre, hvilket afslører, at det var rødvin, kongen havde med som rejseproviant i evigheden. LM fra Ingeniøren www.ing.dk der citerer *Analytical Chemistry* 76, 2004, 1672-77. Hvor er det godt at den “rigtige” videnskab kan bekræfte ens forskning. Se A. Lerstrup, *Vin i det Gamle Ægypten*, *Papyrus* 16/2 (1996) 33-38, for en arkæologisk dokumentation for at den vin ægypterne drak var rød. AL

Verdens største das?

Ved undersøgelser af bygninger med tilknytning til Shenoutes kloster i Sohag, hvoraf nu kun kirkebygningen er tilbage (“Det Hvide Kloster”), identificerede man – ud over et stort refektorium og et dormitorium på mindst to etager – en latrin med mere end 40 sæder. Et 40-hullers das! Tag den, Romere! Men det siger et og andet om klosterets størrelse (AL) *Digging Diary, EA* 24 (2004) 29.

MUSEER

Cairomuseet

USAID founding har gennem ARCE (det amerikanske forskningscenter i Ægypten) under Douglas Haldane afsluttet moderniseringen og opgraderingen af konserveringslaboratoriet i Det Ægyptiske

Museum. Man har fået dobbelt så meget arbejdsplads, man har fået nyt materiel, og man har fået undervisningsfaciliteter; dertil kommer specialiserede kurser i brug og vedligeholdelse af det nye grej, der bl.a. skal bruges til konservering af papyri, tekstiler og metal. Notes and News, *Egyptian Archaeology*, 23 (2003) 13. Nile Currents, KMT 14/4 (2004) 8.

Nye talatat i Luxormuseet

Mens vi venter på den nye afdeling i museet, der skal rumme Ramses I's mumie (se forrige Papyrus), kan vi glæde os over, at væggen af talatat (blokke fra Akhenatons solkapel Gempaaton i Karnak) er blevet tilføjet en stor scene, der viser kongen i sin bærestol med alle sine ledsagere, inklusive de gådefulde kvinder med påskriften "kongebørnene". En stregtegning af væggen kan ses på inderomslagene af D. B. Redford, *The Akhenaten Temple Project* med den relevante tekst af J. Gohary s. 65. Emnet er kongens procession under en sed-fest. De her afbildede anonyme kongebørn, der følger umiddelbart efter Nefertites bærestol, er muligvis ikke indvidet som sådan, men spiller rollen som kongebørn i disse jubilæums-scener. Blokkene blev i 1970'erne fremdraget fra vesttårnet af den 9. pylon og har siden ligget i magasin i Karnak.

LM Luxor feb. 2004

Nyt museum i Alexandria

Præsident Hosni Mubarak har for nylig indviet et nyt museum i Alexandria, *Alexandria National Museum*, indeholdende tre afdelinger: faraonisk, græsk-romersk og koptisk-islamisk. Ca. 1800 genstande er udstillet, hvoraf langt de fleste relaterer sig til Alexandrias historie. Øvrige genstande beskriver Ægyptens historie generelt. Nogle af de betydeligste genstande i udstillingen vil være fund fra undervands-udgravninger ud for Alexandria. Herunder en granitstatue af Isis, en basaltstatue af en Isis-ypperstepræst og en granitstele af Nectanebo 1. Museet har til huse i en bygning fra 1926, USA's tidligere konsulat, og er under ledelse af I. Darwesh. Nile Currents, KMT 14/4 (2004) 8; Kmt 15/1 (2004) 7; se også Kmt 15/1 (2004) 32 og Notes and News, EA 24 (2004) 20.

Hjemmesider

der kunne have interesse

www.petrie.ucl.ac.uk/digital_egypt/
En portal der med udgangspunkt i

Petrie Museum sigter på at støtte undervisning på højere niveau i områder, der berører det gamle Ægypten. Mange stikord, litteraturhenvisninger og billeder af upublicerede genstande fra samlingen.

www.ees.ac.uk

Egypt Exploration Society's (EES) hjemmeside (søsat 1998) har fået en tiltrængt overhaling og en mængde nye muligheder for søgning.

UDSTILLINGER

British Museum

9.9.04 – 9.1.05

"Kingdoms of the Nile"

En udstilling med genstande lånt fra museet i Khartoum

2.7.04 – 27.3.05

"The Virtual Mummy"

Museum van Oudheden, Leiden

15.10.04 – 04.9.05

"Trail of the Mummy"

Undersøg selv museernes hjemmesider for bekræftelse af disse datoer.

Dødsfald

Professor Rudi Thomsen (1918-2004)

Rudi Thomsen, der døde 29. marts, var i mange år et særdeles aktivt medlem af DÆS' bestyrelse og repræsentantskab. Rudi (som han altid blev kaldt) var fra 1956 til 1987 professor i oldtidens historie ved Aarhus Universitet. Han var med lige fra DÆS' start i 1977, dengang da Selskabet hed *Den Danske Højskole i Ægypten (DDHiÆ)*. Det var et navn som mange dengang forvekslede med Den Rejsende Højskole i Tvind og alt hvad den stod for! Men ved sin fremtrædende position i den danske universitetsverden var Rudis energiske engagement for DDHiÆ med til at blæstemple dette initiativ og give det goodwill i alle kredse. Udover sit videnskabelige virke (hans hovedværk er det epokegørende *Early Roman Coinage*) skrev han en lang række populærvidenskabelige bøger, bl.a. *Da Ægypten var en verdensmagt og Kleopatra*.

Torben Holm-Rasmussen